

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus IX. De Renuntiatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

TITULUS IX.

De Renuntiatione.

SUMMARIUM.

1. Renuntiatio quid, & cui ea permiffa.
2. Pontificem poffe renuntiare Pontificatui.
3. Nec requiri tunc alicujus confenfum.
4. Epifcopi renuntiant auctoritate fummi Pont. & reliqui inferiores auctoritate fuorum fuorum.
5. Superior ex quibus cauffis renuntiationem admittere cogatur.
6. Qui vovit Religionem an abdicare fe debeat.
7. Renuntiatio beneficiorum coram quo fieri debeat.
8. Renuntiationis admiiffa effectus.
9. Renuntians ob metum reftruitur.
10. Ante renuntiationem admiiffam licet panitere.
11. Et revocare procuratorem ante refignationē.
12. Morte refignantis expirat mandatum procuratoris.
13. Refignatio eft nulla facta à procuratore ignorante mortem refignantis.
14. Renuntians temere an privandus beneficio.
15. Renuntiatio ftrictè accipienda.
16. Renuntiatio five refignatio alia tacita, alia expreffa.
17. Refignatio in favorem tertii non eſt licita.
18. Refignatio ab agrotò facta quando valeat.

Adquifita dignitas renuntiatione amittitur, quæ eſt ſpontanea juris quæſiti dimiſſio five repudiatio. Cuilibet ea permiffa pro libitu, quatenus non vertitur præjudicium alterius. Quo modo electioni ante confirmationem rectè renuntiat electus, uti ſuprà dictum, tit. 6. quia necdum Eccleſiæ jus hæc quæſitum: quod demum ei quæritur per confirmationem; quæ ponit ratum vinculum ſpiritualis matrimonii: ut proinde confirmatus renuntiare volens indigeat ſuperioris auctoritate, ne licentia abdicandi ſe munere ſuo pro libitu pariat detrimentum Eccleſiæ, can. Suggestum vii. q. 1.

Controvertitur, An Pont. Rom. abdicare ſe poſſit Pontificatu? R. Rem iſtam fuiſſe o-

lim agitatam, nec deſuiſſe, qui contenderent non poſſe, propterea quod ut legitimum matrimonium ſolius Dei auctoritate per Pont. ſolvitur, ita & ſpirituale, quod eſt inter Epifcopum & Eccleſiam non niſi Dei auctoritate ſolvi poſſit, c. 4. ſup. tit. 7. De tranſlat. Epifc. Supra Pontificem autem nullus eſt, cujus ea poſſit eſſe commiſſa auctoritas, nec licet inferiori auferre, quod Deus contrulit. Alia argumenta videre eſt apud Joan. Andr. in c. 1. eod. in 6. Contra tamen, quod liberum ei ſit renuntiare, deciſum eſt d. c. 1. Eſt ratio, quòd conceſſum aliis Epifcopis, ut renuntient, cauſa id poſtulate, ut mox dicitur, non debeat denegari Pontifici. Sic Cæleſtius, diſciplinæ regularis amore, vitæque monaſticæ ſtudio, Pontificatu ſe abdicavit; plureſque alios Papatui renuntiaſſe tradit Lud. Gomeſ. ad reg. Cancell. de inſtr. refig. q. 1. An autem poſſit deponi Pont. propter hæreſim non eſt hujus loci. Videatur Bellarum Contr. Tomo 1. de Rom. Pont. lib. 2. c. 3.

Sed hic quaratur, An renuntiatio indigeat alicujus adſenſu? R. Non poſſe eum à quoquam judicari, ne quidem ſi velit, cum ejus cauſæ ſint reſervatæ divino judicio, & ſemper maneat ſuperior illo, cui juriſdictionem committit, donec tamen eſt Pont. in quo diſpenſare nequit, quod ea res ſit juris divini. Quo modo Marcellino, dicenti, Peccavi, & non peſſum in ordine ſacerdotum manere, reſponſum à Concilio, Prima ſedes à nemine indicatur. Ut cum aultum ſuperiorem habeat, nullius etiam adſenſum requirat, dignitate ſua ſe abdicando: cujus abdicacionem Eccleſia accepta, ſi cauſa id poſtulet. V. Bellarm. de Concil. lib. 2. cap. 17. & de R. Pont. lib. 2. c. 26. & ſeqq.

Epifcopi auctoritatem ſummi Pont. deſiderant, ut licitè renuntient, toto hoc tit. Poſſe enim iſ ſolus, ut dictum, ſolvere matrimonium ſpirituale. Inferiores cum conveniunt, qui confirmandi & deſtituendi jus habet c. 3. & ſin. h. 1. Gloſ. in Clement. 1. V. manibus h. 1. Unde Abbas auctoritate Epifcopi indiget, ut locum ſuum deſerat, can. Abbas xviii. q. 2. niſi ſit exemptus, quali Pontificia auctoritate eſt opus, d. c. ſin. hoc tit.

Superior autem renuntiationem admittere non cogitur, niſi legitima cauſa ſubſit. Cauſ-

sz numerantur; sex, in c. Nisi 10. b. r. I. Conscientia criminis, quæ executionem muneris impedit etiam peracta pœnitentia. II. Corporis debilitas, quæ muneris imparem reddit. III. Scientiæ defectus, qui non debet tolerari in Prælato. IV. Plebis malitia, non ferentis Prælatum, & ex ovibus conversæ in lupos, præcipuè si mortis periculum imminet, c. 9. b. r. V. Grave scandalum, quod alias evitari nequit. VI. Irregularitas ex bigamia, aut alia causa, quæ si admittant dispensationem, & suadeat utilitas, dispensandum potius.

Dubitat de eo, qui vovit Religionem, Videri posset talem abdicare se debere, per text. in c. pen. inf. De voto: qui textus licet loquatur magis de eo, qui votum adimplere negligens electus est in Episcopum, qui idèd peccasse dicitur: ut possit videri aliud esse, si jam electus voveat, quod is nequeat officium sua sponte deserere; dicendum tamen idem obtinere in eo, qui jam est Episcopus. Nam & huic incumbit voto satisfacere: nisi videatur Pontifici utilis esse Ecclesiæ, votum ejus relaxare. quod in potestate est Pontificis, ut dicitur infra de Regularibus.

17 Quod dictum de Episcopatu, idem etiam obtinet in beneficiis, ut iis nemo renuntiet nisi Episcopi, ad quem spectat eorum ordinatio, auctoritate, cap. 4. hoc tit.

Ubi quaeritur, An renuntiatio recte fiat coram collatore inferiore? R. Textum in d. c. 4. loqui de renuntiatione coram Episcopo faciendâ; & ita vult Innoc. in c. Quod in dubiis 8. hoc tit. ex eo, quod illius sit de iure, cuius est ordinare, & quia ordinario jure ad Episcopum spectat ordinatio. Verum cum hodie ordinatio etiam spectet ad inferiores, dicendum & eos posse admittere renuntiationes, si id videatur utile Ecclesiæ, cui providere debent. Er ita habet usus & probat Glof. in Clement. 1. V. manibus hoc tit.

3 Admissa renuntiationis effectus est, quod excludat renuntiantem etiam pœnitentem, c. 3. h. r. adeo ut etiam cedere nolens cogi possit, c. 6. c. Quidam 12. h. r. cum illi juris, quod prætendat, nihil sit, quo renuntiendo privavit. Non est tamen inhabilis, quin nova electione acquirere denuo possit idem jus, c. 2. h. r. nisi ex causa criminis ad vitam monasti-

cam se contulerit: facit enim crimen inhabilem, c. Per translationem 11. h. r.

Dicta de effectu obtinent, quatenus legitime facta ex adfensu superioris: cuius defectus faciet renuntiantem non esse privatū beneficium, quàmvis non impunè sit renuntianti, contra ejus prohibitionem, aut eo non consulto dimittere beneficium; præcipuè si revocatus reverti tenetur, c. 4. ibi Glof. h. r.

Metus, quo quis se ad renunciandum inducitur allegat (quod vero simile, quia, ut ait Pont. c. 5. h. r. vix fieri de propria voluntate credatur) probatus, facit restitui renuntiantem ad beneficium, non obstante juramento, quo illud abjuravit, d. c. 5. dicitur inf. De metu. * Ante admissam renuntiationem nullus ejus est effectus, ne quidem quoad possessionem, quæ apud renuntiantem remanet, Covarr. lib. 1. Var. resol. c. 5. in fine, & admittitur pœnitentia ante eam admissam, cum renuntiatio necdum sit perfecta, ut necdum qui perdidit renuntians, qui potius voluit renuntiare, quàm renuntiavit; ad instar donationis, quæ revocari potest necdum acceptata, ut traditur tit. Cod. De donationib. Videnus ad hanc materiam Flaminius, De resignat. benef. lib. 1. q. 2.

Quid si procurator ad resignandū datus fuerit? Ex eadem ratione, qua licet pœnitere ante admissam renuntiationem, licebit quoque revocare procuratorem ante factā resignationem, Clem. 1. h. r. ibi Glof. V. ignorante. Tacit, quod liceat revocare mandatum, reintegrat, tit. D. C. Mandati. Quod verū est non tantum in expressa revocatione, sed & tacita, constituendo scilicet procuratorem alium ad renunciandum Zabarella d. Clem. 1. n. 14. per l. Si quis 31. in fine D. De procurat. Nā eadem est vis taciti, quæ expressi scilicet quod nōne per talē renuntiare. Ita tamen si intimata fuerit revocatio procuratori, etiam tacite, d. Clem. 1. Alias renuntiatio foret valida, nec posset illam impugnare mandans. arg. l. Si mandassem 19. D. Mandati. Facit quod in personis Ecclesiasticis variatio & illufio sit vitanda, d. Clem. 1. nisi revocatio, quod minus ante cessionem innotuerit procuratori, malitiosè sit impedita, d. Clem. 1. in fine, ne malitia sua alicui proficit, alteri iniquè obstat.

Quid si moriatur resignans ante cessionem? 22

Non

Non recedat ea postea sit per procuratorem, quia morte mandantis mandatum extinguitur, ut frustra procurator ultra se immisceat; ex ratione, quia mandanti nihil amplius sit juris ad beneficium, quod jam vacat per ejus mortem: ut non possit vacare per resignationem, *c. susceptum 6. De rescript. in 6. materia*, circa quam versetur procuratoris munus, sublata: atque ita rescriptum à Pont. *Clem. fin. De procurat. Vid. Flamin. De resignat. benef. lib. 9. q. 24.*

Quid si ignoret mortem procurator? R.

¹³ Nihilominus resignationem nulliter esse factam ex jam dicta ratione, quia nihil sit, quod resignetur nomine mandantis, utpote cujus jus omnino per mortem est sublatum. Ut non obstat *l. inter 26. cum similib. D. Mandati*, quæ habet, ex mandato per ignorantiam mortis impleto esse actionem mandatariorum: nam in iis hoc obtinet, quæ ad defectum pertinentur, & heredem ejus sequuntur, non etiam, si jus defuncti omnino extinguitur. Quod tamen ita limitant, nisi procurator ad resignandum portexerit supplicationem, eaque signata fuerit, vivo resignante; quod res non sit integra, & resignatario jus aliquod quaesitum, quod proinde explendum, *Flamin. d. lib. 9. q. 24. nu. 14. Cassad. hic decis. 1. Boer. decis. 348.* Itaque ut renuntiatio habeat effectum, admittenda est à superiore; alias non operabitur privationem ejus, qui renuntiat.

In dubium vocari potest, An temerè renuntians possit privari? R. Non videri, cum quod est inutile & sine effectu, non debeat præstare impedimentum *c. Non præstas. De R. I. in 6.* Et facit, quod ejusmodi privatio concernat pœnam, sine lege, Canone non inducendam. Nec obstat textus in *c. Quod in dubiis 8. h. 1.* nam ideo ibi dicitur, quod est spoliandus, quia in manum laici transiit beneficium, & ab eodem recedat. Quod licet fuerit sine effectu, tamen indignum se fecit resignans: atque ita in pœnam spoliandus dicitur, qui casus cum sit singularis non est extendendus, præcipuè in odiosis. Unde est, quod renuntiatio non facile censetur facta, & strictè accipitur: ut in *c. 7. h. 1.* ubi renuntians litteris beneficiabilibus, non censetur renuntiare beneficio; ut nec qui gratiæ adversarii se com-

mitti, *c. Veniens hoc 1. aut ab obedientia subditos absolvit, c. pen. h. 1.*

Renuntiatio sive resignatio beneficii alia est tacita ex juris dispositione procedens: ut quando quis matrimonium init, hoc ipso enim beneficium vacat, ut dicitur *inf. lib. 3. c. 2.* Item habens dignitatem, aut curam annuam, si simile beneficium recipat; cessatur enim priori renuntiare, *Extravag. Exorabilis Ioan. XXI. §. qui vero De praben.* Idem est in proficente Religionem. Habetur etiam per renuntiantem, qui per triennium collationem non acceptat, *Flamin. De resignat. lib. 10. q. 8. nu. 18.* Alia est expressa, quæ fit verbis expressis; vel purè, quæ acceptata continuo privatur renuntiantem, facitque ordinario licentiam libere conferendi: vel sub conditione, quæ etià est licita, nisi contineat pactum juri dissonum, cuiusmodi est dissidentie, de quo *inf. ad tit. De simonia.*

Ubi disputatur, An sit licita resignatio in favorem tertii? R. Eam metitò improbari, quod faciat, ad instar patrimoniorum hereditatis aut legati jure transmitti beneficia non sine gravi præjudicio Ecclesiarum; eamque ejusmodi resignandi licentia plures causerit abusus, præcipuè quia non habita ratione probitatis, morum & scientiæ, ad Sacerdotia evahantur, quibus est anima pro sale, ita mandante gratia aut malis artibus. V. *Rebuff. in 1. De resig. condit. n. 1. & 2. Navar. in Summa cap. 23. n. 107. & Annæus Robert. Rer. judic. lib. 1. c. 7.* Unde Ecclesia improbat eas præcipuè, quæ continent clausulam, *non alias nec aliter, aut nec alio modo*: quamvis eas, quæ non continent istam clausulam, non ita improbet, quæ de re latius infra, *ad tit. De rer. permutat.* An vero simoniam sapiat, resignare in favorem tertii, aut etiam sub pensione, alibi quoque dicitur.

Admissa itaque resignatio, atque ejus vi facta collatio est valida & irrevocabilis. Nisi facta sit ab ægroto: tunc enim per regulas Cancellariæ non ante effectum consequeretur quam si post eam diebus viginti supervivat resignans: alias habebitur beneficium, vacans per mortem potius, quam si per resignationem, ut libere ab ordinario conferri possit. Ratio regulæ est ne per dispositionem infirmi, seu quasi ultimam voluntatem, in perniciosa

collatorum, aut habentium expectativam, beneficia transferantur non raro fraude media, quam in beneficiis committi indecens. De regula ista videatur latè Lud. Gomez. & alii ad reg. Cancell. De Infirmis resignantib.

TITULUS X.

De supplenda negligentia
Prælatorum.

SUMMARIUM.

1. Electioni Episcopi præfixum trimestre.
2. Aliarum dignitatum & beneficiorum collationi sex menses.
3. Electio indigno, ad Pont. jus devolvitur.
4. Tempus devolutionis quando currere incipiat.
5. Negligentia circa hoc purgari nequit.
6. Negligentiam Regularium supplet Dioecesanus.
7. Ecclesia vacantis administrationem quis suppleat.
8. Episcopus certum tempus Ordinario inferiori præfigere non potest.

NE dignitates diu in Ecclesiâ detrimendum vacent, certum tempus adsignatum est, intra quod iis providendum, & hoc vel trium vel sex mensium. * Electioni Episcopi, aut Prælati Regularis, trium mensium spatium est propositum, quo lapsò ad superiorem immediatam devolvitur providendi potestas, & gradatim; ab eo etiam commissa negligentia; ad alium, c. Ne pro defectu 41. sup. tit. 6. De elect. * Aliarum dignitatum & beneficiorum collationi sex menses sunt præscripti, quibus lapsis ad superiorem devolvitur collatio, cap. fin. h. t. Et hoc ita, si negligentia contingat in electione Episcoporum, aut collatione beneficiorum: * nam in casu, quo indignus electus scienter, aut non servata forma à generali Concilio præscripta, non ad immediatam superiorem, sed ad Pontificem devolvitur jus, ut statutum per c. Quamquam 18. De elect. in 6. quo Pontifex restituitur cap. 41. Ratio diversitatis in temporis differentia est, quòd in illis sit majus periculum, quam in his, ac proinde cautius advertendum, arg. c. 3. De elect. in 6.

Quæritur hic temporis istius cursus quando inchoetur? R. Demum à tempore notitiæ vacantis beneficii c. 3. h. t. & c. 5. in fine inf. De concess. præben. Cujus ratio est, quòd devolutio ad superiorem fiat ex causa negligentia ejus, ad quem pertinet provisio, qui non potest videri negligens, si ignoret: uti nec dicendus negligens, si impeditus fuerit, propter suspensionem, etiam sua culpa causatam, d. c. 5. quòd culpa ista directè non concernat conferendi licentiam: nisi committatur nova culpa in petenda absolutione, quæ impuratur negligenti, & facit ad superiorem devolvi hanc potestatem Gl. de c. 5. V. suspensionis. Sic nec excommunicatio facit ad superiorem devolvi jurisdictionem Episcopi excommunicati, quia hoc nullibi cautum, c. 1. eod. in 6.

Quæri potest, An negligentia ista possit purgari? R. Non posse, quia continuò jus istud devolvitur ad superiorem, quòd ei per purgationem, tamquam per factum alterius, non recipiendum: atque ita c. finali h. t. non tenet electio postea facta, quasi facta ab eo, cui non est jus. Ratio est, quòd tempus à Canone requisitum sit de forma actus, ut purgatio non admittatur. Nec obstat c. pen. h. t. quia loquitur de sola patientia collationis factæ ab iis, qui erant privati temporis lapsu, quatenus facta personis idoneis: unde liquet ipsò jure non valuisse. Potest tamen superior indulgere negligentia, ut beneficium conferat; quo facto tenebit collatio, quia potest sibi præjudicare superior, & concedere inferiori, ut is fungatur sua vice.

Si Prælatos Regulares contingat esse negligentes in Prioratibus, Ecclesiis, beneficiis conferendis, eaq; non conferre intra sex menses, incumbit Dioecetano in non exemptis sua, Apostolica verò auctoritate in exemptis, supplere eorum negligentiam, iis scilicet adsignando vacantia, per quos gubernari solita Clem. 1. eod.

Quantum ad administrationem Ecclesiæ vacantis eam supplet Capitulum, aut mittitur visitator à Pontifice, penes quem sit spiritalium & temporalium legitima administratio; item beneficiorum, ad Episcopi licet collationem spectantiam, provisio, c. fin. eod. in 6.